

Rekommenderade läkemedel 2019

Innehållsförteckning

Sid

Om Rekommenderade läkemedel 2019.....	3
Receptförskrivning av receptfria läkemedel	3
Behandling av anafylaxi i öppen vård	4
Biverkningsrapportering.....	5
Läkemedel vid vård i livets slutskede	6
Råd vid nutritionsproblem	7
Att tänka på vid läkemedelsval till äldre.....	8
Njursvikt och läkemedel	10
Diabetes	11
Endokrinologi	11
Hematologi.....	11
Hjärta – Kärl.....	12
Andningsorganen.....	14
Hudsjukdomar	16
Aktiv sårläggning.....	18
Urologi	19
Mage – Tarm inklusive munhåla	20
Gynekologi.....	22
Smärta.....	23
Neurologi.....	24
Psykiatri.....	25
Ögon	26
Öron.....	26
Telefonnummer till support och apotek.....	27

För behandling av infektioner i öppenvård se Antibiotikaval.

Rekommenderade läkemedel 2019 är ett stöd för basbehandling av de vanligaste sjukdomarna. Rena specialistpreparat ingår inte.

Siffror framför substansnamn anger första-, andrahandsval och så vidare. Saknas siffra finns ingen inbördes rangordning. Receptfavoriter för läkemedlen i Rekommenderade läkemedel 2019 finns i NCS Cross. Skriv början på preparatnamnet och tryck på knappen Favorit § (kortkommando Alt + §).

Rekommenderade läkemedel 2019 är utarbetad av Region Blekinges terapigrupper där evidens, säkerhet och kostnad beaktats.

Information kring preparatvalen och behandling av de berörda sjukdomarna finns i bakgrundsmaterialet. Det hittar du i journalen under Växla/Extern applikation, på intranätet och på regionblekinge.se.

Läkemedelskommittén i Blekinge
lakemedelskommitten@regionblekinge.se

Riktlinjer för receptförskrivning av receptfria läkemedel

Receptförskrivning bör ej ske vid sjukdomstillstånd av egenvårdskaraktär som beräknas upphöra inom 4 veckor med receptfri medicinerig. Exempel på tillstånd där patienten kan hänvisas till receptfria alternativ är övre luftvägsinfektioner, pollenallergi, vissa smärttillstånd och tillfälliga förstoppningsbesvär.

Vid längre tillstånd med torr hud, torra ögon eller torra slemhinnor som inte är sjukdomsrelaterade gäller också egenvård med receptfria läkemedel. Mjukgörande betraktas som egenvårdsmedel förutom vid svårare eksem, psoriasis och komplicerad hudsjukdom med större utbredning.

Tänk på att dessa riktlinjer gäller för samtliga patienter oberoende av ålder, det vill säga även där särskild hantering av receptkostnaden råder (barn under 18 år, asylsökande och tillståndslösa).

Observera att små läkemedelsförpackningar på recept oftast blir dyrare för patienten än att köpa receptfritt.

Anafylaxibehandling

Vanliga orsaker	Födoämnen Bi- och getingstick Läkemedel
-----------------	---

- Adrenalin är det viktigaste läkemedlet och ska ges tidigt och intramuskulärt i låret.

Indikationer	Läkemedel	Adm.sätt	Dos vuxna	Dos barn	Effekt
Kraftig urtikaria Andnöd Hypotension Allmän- påverkan Kraftiga buksmärtor och kräk- ningar	Injektion Adrena- lin 1 mg/ml eller Adrena- linpenna (Olika typer och styrkor finns)	Intra- muskulärt i lårets utsida	0,3-0,5 ml Adrenalin- penna 0,3-0,5 mg	0,01 ml/kg Max 0,5 ml eller Adrenalinpenna < 20 kg: 0,15 mg* ≥ 20 kg: 0,3 mg	Inom 5 minuter. Upprepa vid behov var 10:e minut.
Astma	Egen bronk- vidgande medicin	Inhalation pulver/ spray	4–6 doser	2–6 doser	Inom 5 minuter. Upprepa vid behov var 10:e minut.
Alla	Tablett Aerius munlöslig 2,5/5 mg (eller an- nat anti- histamin i dubbel dos)	per os	10 mg	< 6 år 2,5 mg 6–12 år 5 mg	Inom 30–60 minuter.
Alla	Tablett Betame- tason/ Betapred 0,5 mg	per os (Tuggas, sväljes hela eller löses i vatten)	10 tabl.	< 6 år 6 tabl ≥ 6 år 10 tabl	Först efter 2–3 timmar.

* Kan ges till barn under 10 kg.

- **Vid anafylaxi ska patienten akut till sjukhus. Ring 112!**
Res aldrig med egen bil.
- Dokumentera reaktionen.

Ursprungligt dokument se Anafylaxi 2015, SFFA

Biverkningsrapportering

Varför, när, vem och hur rapporterar jag en biverkan av läkemedel?

Varför?

För att öka patientsäkerheten. Vid godkännandet av nya läkemedel är endast de vanligaste biverkningarna kända. Biverkningsrapportering är av stor betydelse för att okända biverkningsmönster skall bli kända när de kommit i normalt bruk hos patienten. Signaler om biverkningar kan leda till att Läkemedelsverket begränsar användningen, omprövar godkännandet eller startar säkerhetsuppföljning.

När?

Santliga misstänkta biverkningar ska snarast rapporteras till Läkemedelsverket. Särskilt viktigt är det vid allvarliga eller okända biverkningar, de som tycks öka i frekvens och för de läkemedel som står under utökad övervakning ▼. Även biverkningar i samband med felanvändning, förgiftning, överdosering, missbruk och bristande effekt ska rapporteras enligt regelverket.

▼ = Läkemedel med utökad övervakning t.ex. nya läkemedel, biologiska läkemedel där mer information behövs. Symbolen syns överst i Fass-texten, produktresumén och bipacksedeln.

Vem?

Sjukvården har en lagstadgad skyldighet att rapportera misstänkta biverkningar. Alla läkare, tandläkare, sjuksköterskor och farmaceuter kan rapportera biverkningar.

Hur?

Via blankett i EyeDoc i journalen (ange biverkning i sökordsrutan). Information om rapportör och patient fylls i per automatik. Rapporten ska sparas i patientens journal. Rapport + bilagor (till exempel läkemedelslista, epikris och lablista) skrivs ut och skickas till Läkemedelsverket.

Läkemedel vid vård i livets slutskede

De flesta palliativa läkemedel ingår inte i förmånen. För patienter med sjukvårdsinsats av kommunen (hemsjukvård eller särskilt boende) är huvudregeln att läkemedel i de kommunala förråden används. De ska förskrivas som recept för att synas på läkemedelslistorna i NCS Cross, NPÖ och Journalen via nätet men ska ej hämtas ut på apotek. Ordination för dospatient ska göras i Pascal.

Patienter med sjukvårdsinsats av kommun (ej enbart hemtjänst)

Dospatienter: Förskriv som helförpackning i Pascal. Ange OBS SKA EJ HÄMTAS UT PÅ APOTEK i doseringsanvisningen.

Icke dospatienter: Det finns receptfavoriter och favoritpaket med tillägget SKA EJ HÄMTAS UT PÅ APOTEK i doseringsanvisningen. Sök på *palliativ i favoriter.

Skriver du recept utan favorit ska doseringsanvisningen kompletteras med OBS SKA EJ HÄMTAS UT PÅ APOTEK.

Patienter som ej har sjukvårdsinsats av kommun

Förskriv som vanligt. I NCS Cross finner du receptfavoriter och favoritpaket genom att söka *palliativ.

Läkemedel som kan rekommenderas i livets slutskede oavsett diagnos

- **Mot smärta till opioidnaiva:** morfin 10 mg/ml 2,5–5 mg (0,25–0,5 ml) sc vid behov. Beakta njurfunktionen.
- **Mot smärta till patienter med stående opioidmedicinering:** ge 1/6 av den parenterala dygnsdosen morfin sc vid behov. Obs att olika opioider inte är dosekvivalenta och att 10 mg morfin po motsvarar cirka 3–5 mg sc/iv (beroende av individens förstapassageeffekt)**.
- **Illamående:** haloperidol (Haldol) 5 mg/ml 1–2,5 mg (0,2–0,5 ml) sc vid behov max 2 gånger per dygn.
- **Ångest:** midazolam 5 mg/ml initialt 1,25–2,5 mg (0,25–0,5 ml) sc vid behov.
- **Rosslighet:** glykopyrron (Robinul) 0,2 mg/ml. Ge 0,2 mg (1 ml) sc vid behov.
- **Mot andnöd:** i första hand morfin och i andra hand midazolam, doserade enligt ovan. Furosemid (Furix) 10 mg/ml 20–40 mg (2–4 ml) iv kan ges vid hjärtsviktsorsakad andnöd.

För administration via läkemedelspump krävs särskild kunskap.

Källa: www.palliativ.se och Läkemedelskommittén Blekinge.

** *Konverteringstabell för opioider se bakgrundsmaterial under Smärta. Innehållet i kommunernas läkemedelsförråd hittar du på sidan Läkemedel på intranätet.*

Hur gör vi vid nutritionsproblem?

Ofrivillig viktförlost, ätsvårigheter och undervikt är tre parametrar som ger risk för undernäring. Vid identifierad risk gör läkaren en utredning för att fastställa bakgrund, art och grad av nutritionsproblemet. Finns bakomliggande sjukdom?

Nutritionsbehandling

I första hand ges råd om måltidsordning och livsmedelsval för att öka patientens energiintag. Det kan vara att fördela maten på många små måltider, berika maten med feta/söta livsmedel, äta dessert dagligen, äta fler mellanmål och välja energirika drycker.

Komplett näringsdryck är ett komplement när vanlig mat inte räcker för att tillfredsställa en persons behov energi, protein och övriga näringsämnen. Det behövs en tydlig ordination med angivelse av typ, mängd och tidpunkt för intag för att kunna utvärdera behandlingen. *Ordinationen ska journalföras, följas upp och utvärderas.*

Kompleta näringsdrycker på marknaden:

(utan inbördes ordning)

Fortimel Energy

Fresubin energy Drink

Resource Komplet NÄring

Näringsdryckerna ovan ger 300 kcal/förpackning, 11-12 g protein samt vitaminer och mineraler. De finns i 4 x 200 ml, valfria eller blandade smaker kan anges på livsmedelsanvisningen.

Livsmedelsanvisning för Region Blekinge finns under blanketter i EyeDoc **under namnet** *Livsmedel/näringspreparat för personer över 16 år.*

Patientens egenavgift ska anges och för 2019 är den för ett kosttillskott per dag 180 kr/månad och för två kosttillskott per dag 360 kr/månad och så vidare. Överskjutande kostnad debiteras Region Blekinge.

Remiss till dietist

För individualiserade råd och individanpassad ordination rekommenderas dietistkontakt. Patienter med långvariga nutritionsproblem ska alltid remitteras.

Mer information om nutrition finns på intranätet under Service och stöd/ Stöd till verksamhet/Vård och medicinskt stöd/Nutrition.

Läkemedelsgrupper som kräver noggrant övervägande och uppföljning hos äldre patienter (≥75 år)

Potentiellt olämpliga läkemedel

Långverkande bensodiazepiner	Kan ge kognitiva störningar, muskelsvaghet och balansstörningar. Gäller diazepam, flunitrazepam och nitrazepam.
Läkemedel med antikolinerg effekt	Ökad risk för konfusion, urinretention, muntorrhet och förstoppning. Gäller exempelvis tolterodin, Vesicare, Toviaz, Emselex, Atarax, Lergigan, Nozinan, Theralen, amitriptylin och klomipramin.
Tramadol	Risk för yrsel, konfusion, illamående och förstoppning. Kombination med SSRI/SNRI medför ökad risk för serotonergt syndrom.
Propavan	Risk för dagtrötthet och restless legs.
Kodein	Kodein omvandlas till morfin i kroppen, något som uppvisar betydande interindividuell variation på grund av genetiska skillnader. Kombinationspreparat med paracetamol ökar risken för dubbelmedicinering.
Glibenklamid	Har lång halveringstid och aktiva metaboliter vilket innebär risk för hypoglykemi framför allt vid nedsatt njurfunktion. (Daonil)

Kvarstår indikation?/Korrekt indikation?

Utvärdera alltid om indikation kvarstår för läkemedlet. Nedan listas några läkemedel där aktuell och korrekt indikation oftast saknas hos äldre

Antipsykotiska läkemedel	Risk för extrapyramidala symtom, kognitiva störningar, sedation, ortostatism och stroke. Utvärdera effekten efter 2-3 veckor och därefter regelbundet.
SSRI	Hyponatremi och ökad fallrisk kan förekomma liksom ökad risk för blödning framför allt i kombination med NSAID/acetylsalicylsyra och antikoagulantia.
PPI	Funktionell dyspepsi är ej indikation. Sätt ut successivt.

Fortsättning.

Sömnmedel	Behandling med sömnmedel bör inte ordineras utan att noggrann kartläggning av sömnmönster under hela dygnet gjorts. Bakomliggande somatisk (t ex hjärtsvikt, smärta) och psykiatrisk (t ex depression) orsak bör uteslutas liksom läkemedelsbiverkning.
Opioider	Ökad risk för sedation, konfusion och fall. Individualiserad dos och omprövning av behandlingen med täta mellanrum.
NSAID	Ökad risk för GI-blödning, vätskeretention, hjärtinkompensation och nedsatt njurfunktion. Observera att dessa kan köpas receptfritt.
Loopdiuretika*	Lägsta möjliga dos. Risk för intorkning, i samband med infektioner, diarré eller värme. Ger ökad risk för elektrolytrubbningar och fall.

Kontrollera njurfunktion vid dessa läkemedel

Njurfunktionen sjunker betydligt hos äldre.

ACE - hämmare/ARB*	Kontrollera S-kreatinin, eGFR och kalium i synnerhet vid kombination med spironolakton.
NSAID*	Helst som kort kur (1–2 veckor). Olämpligt till hjärtsvikts- och/eller njursviktspatienter.
Metformin*	Följ njurfunktionen. Vid eGFR 30–45 är maxdos 500 mg x 2. Vid eGFR < 30 sätt ut metformin. Mer info på sidan 10 om njurfunktion.
Digoxin*	Smalt terapeutiskt fönster. Anpassa dosen till njurfunktionen. Terapeutisk nivå < 1,4 nmol/l.
Litium	Kontrollera eGFR och litiumkoncentration regelbundet och vid sjukdomstillstånd som påverkar vätskebalansen. Vid koncentrationsprover som avviker från referensintervallet ska psykiatrin kontaktas.

Källa: Socialstyrelsens Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre 2017.

* Dessa läkemedel bör tillfälligt sättas ut vid rubbad vätskebalans, till exempel värme, feber och diarréstillstånd.

Njursvikt och läkemedel

Kreatininvärdet påverkas förutom av njurfunktionen bland annat även av ålder, kön och muskelmassa. Vid 70 års ålder har nästan hälften av patienterna med normalt kreatinin sänkt GFR. För att få ett mer tillförlitligt värde på patientens njurfunktion är det därför viktigt att beräkna estimerat GFR (eGFR).

eGFR

När kreatinin beställs utsvaras automatiskt relativt eGFR (ml/min/1,73 m²) baserat på kreatinin. Det är i de flesta fall tillräckligt för att dosera läkemedel. När det gäller läkemedel med smal terapeutisk bredd eller när patientens kroppsvikt avviker mycket från ”normen” rekommenderas att man räknar ut absolut eGFR. Det görs utifrån relativt eGFR, vikt och längd på www.egfr.se.

Blodtrycksmål vid njursvikt

≤ 140/90

≤ 130/80 vid albuminuri (U-Alb/Krea-index ≥ 3 g/mol).

ACE-hämmare eller ARB bör användas vid albuminuri.

Kreatinin och kalium måste kollas om efter att ACE-hämmare eller ARB satts in eller dosökats.

För diabetiker gäller samma rekommendationer.

Metformin

GFR 30-45 ml/min/1,73 m²: Maxdos 500 mg x 2.

GFR < 30 ml/min/1,73 m²: Metformin ska sättas ut.

NSAID

NSAID ska användas med stor försiktighet och restriktivitet till patienter som är äldre, kärlsjuka, diabetiker, har hjärtsvikt/diuretika eller kronisk njursjukdom. I dessa fall endast korta kurer (< 5 dygn) med lägre dos. NSAID får **aldrig** ges till njurtransplanterade patienter, dialyspatienter eller patienter med GFR < 30 utan att rådgöra med njurmedicinare först.

Viktigt

Alla patienter som står på metformin, NSAID och/eller ACE-hämmare/ARB ska vara välinformerade om att preparaten tillfälligt ska sättas ut vid hög feber, gastroenterit, dehydrering och akut njursvikt.

Se också ”Tidig upptäckt och initial utredning av kronisk njursjukdom” på intranätet.

Typ 2-diabetes

Råd om fysisk aktivitet är viktigt vid typ 2-diabetes.

Tabletter

metformin *Metformin*

Tilläggsbehandling ska individualiseras enligt bakgrundsmaterial.

Insulin

Måltidsinsulin

insulin lispro

Humalog 100, 200 E/ml (○)

Lispro Sanofi 100 E/ml (△)

insulin aspart *NovoRapid (□)*

Medellångverkande

humant insulin NPH

Humulin NPH (○)

Insulatard (□)

Kombinationsinsuliner

insulin lispro + lispro protamin

Humalog Mix 25, 50 (○)

insulin aspart + aspart protamin

NovoMix 30 (□)

Långverkande insulinanalog

insulin glargin

Abasaglar 100 E/ml (○)

Toujeo 300 E/ml (△)

Symbolerna (○, □, △) anger samma typ av injektionspenna.

Endokrinologi

Glukokortikoider – systemisk behandling

betametason *Betametason/Betapred*

prednisolon *Prednisolon*

Hypotyreos

levotyroxin *Levaxin*

Osteoporos

1 **alendronsyra** *Alendronat*

2 **alendronsyra + kalciumkarbonat + vitamin D3**

Tridepos

2 **zoledronsyra** *Aclasta*

3 **denosumab** *Prolia*

Alla utom Tridepos i kombination med:
kalciumkarbonat + vitamin D3

Kalcipos-D

Kalcipos-D forte

Hematologi

Medel vid anemier

ferrosulfat *Duroferon* tabl.*

ferroglycinsulfat *Niferex* tabl.*

dextriferron *Ferinject inj/inf*

cyanokobalamin

Behepan

folsyra

Folsyra

* Saknar förmån.

Hjärta – Kärl

Vid all form av hjärt-kärlsjukdom rekommenderas rökstopp och anpassad fysisk aktivitet, se bakgrundsmaterial.

Hypertoni

Diuretika (lågdos)
bendroflumetiazid *Salures*

ACE-hämmare
enalapril *Enalapril*
ramipril *Ramipril*

Angiotensinreceptorblockare
ARB (Vid ACE-hämmerintolerans)
losartan *Losartan*

Kalciumantagonister
amlodipin *Amlodipin*

Hjärtsvikt

Basbehandling vid hjärtsvikt är behandling med ACE-hämmare, betablockare och MRA i högsta tolererbara dos.

ACE-hämmare
enalapril *Enalapril*
ramipril *Ramipril*

Angiotensinreceptorblockare
ARB (Vid ACE-hämmerintolerans)
kandesartan *Candesartan*
valsartan *Valsartan*

Betablockare
bisoprolol *Bisoprolol*
metoprolol *Metoprolol*

Mineralkortikoidreceptorantagonist (MRA)
spironolakton *Spironolakton*

Övriga medel

furosemid *Furix*
digoxin *Digoxin*

Stabil ischemisk hjärtsjukdom

Nitrater
Långverkande
isosorbidmononitrat *Imdur*

Snabbverkande
nitroglycerin *Glytrin*
Nitrolingual
glyceryltrinitrat *Suscard*

Betablockare
metoprolol *Metoprolol*

Kalciumantagonister
amlodipin *Amlodipin*
Läs om spasmingina i bakgrundsmaterial.

Lipidsänkare
Se hyperkolesterolemi.

Trombocythämmare
acetylsalicylsyra *Trombyl*
Acetylsalicylsyra

Vid intolerans mot acetylsalicylsyra
klopidogrel *Clopidogrel*

Akuta koronara syndrom

ticagrelor	<i>Brilique</i>
acetylsalicylsyra	<i>Trombyl</i> <i>Acetylsalicylsyra</i>

Dubbel antitrombocythämning ges i normalfallet under 12 mån därefter enbart acetylsalicylsyra. För alternativ se bakgrundsmaterial. Behandlingstid anges i journalanteckning och på recept.

Sekundärprevention efter hjärtinfarkt

Betablockare	
metoprolol	<i>Metoprolol</i>

ACE-hämmare	
ramipril	<i>Ramipril</i>

Trombocythämmare	
acetylsalicylsyra	<i>Trombyl</i> <i>Acetylsalicylsyra</i>

Se bakgrundsmaterial.

Vid intolerans mot acetylsalicylsyra	
klopidogrel	<i>Clopidogrel</i>

Lipidsänkare	
Se hyperkolesterolemi i bakgrundsmaterial.	

Hyperkolesterolemi

Statin	
atorvastatin	<i>Atorvastatin</i>

Vid behov av tilläggsbehandling för att uppnå behandlingsmål, se bakgrundsmaterial.

Förmaksflimmer

Tromboemboliprofylax

För riskalgoritm för värdering av emboliserisk (CHA₂DS₂VASc) och blödningsrisk se bakgrundsmaterial. Alla patienter med AK-behandling ska registreras i Journalia.

Faktor Xa hämmare

apixaban	<i>Eliquis</i>
edoxaban	<i>Lixiana</i>
rivaroxaban	<i>Xarelto</i>

Trombinhämmare	
dabigatran	<i>Pradaxa</i>

Vitamin-K antagonist	
warfarin	<i>Warfarin</i>

Arytmibehandling	
metoprolol	<i>Metoprolol</i>
bisoprolol	<i>Bisoprolol</i>
verapamil	<i>Verapamil</i>
Se bakgrundsmaterial.	

Trombos, Embolisjukdom

Peroralt antikoagulans	
apixaban	<i>Eliquis</i>
warfarin	<i>Warfarin</i>
rivaroxaban	<i>Xarelto</i>

Perifer kärlsjukdom

Trombocythämmare	
acetylsalicylsyra	<i>Trombyl</i> <i>Acetylsalicylsyra</i>

Vid intolerans mot acetylsalicylsyra	
klopidogrel	<i>Clopidogrel</i>

Lipidsänkare	
Se Hyperkolesterolemi.	

Andningsorganen

Vårdprogram för astma och allergi hos barn finns på intranätet under PM.

Nässjukdomar

oximetazolin	<i>Nezeril</i>
levokabastin	<i>Livostin</i>
mometason	<i>Mometason</i>
budesonid	<i>Desonix</i>
ipratropium	<i>Atrovent nasal</i>

Astma

I första hand inhalationsläkemedel.
Kontrollera inhalationsteknik!

Kortverkande β_2 -stimulerare

Till alla astmatiker vid behov.

salbutamol	<i>Buventol Easyhaler</i> <i>Ventilastine Novolizer</i> <i>Airomir</i> (spray till andningsbehållare)
-------------------	--

Inhalationssteroider- basbehandling

budesonid	<i>Giona Easyhaler</i> <i>Novopulmon Novolizer</i>
flutikason	<i>Flutide Evohaler</i> (spray till andningsbehållare)

Långverkande β_2 -stimulerare

Ges i kombination med
inhalationssteroid.

formoterol	<i>Formatrix Novolizer</i>
-------------------	----------------------------

Kombinationsbehandling

Ej förstahandsval. Se bakgrundsmaterial.
Kombinationspreparat ska endast
förskrivas till patienter som bedöms vara
i behov av båda komponenterna kontinuerligt
för symptomkontroll.

budesonid + formoterol

Bufomix Easyhaler

För alternativ i sprayform, se bakgrundsmaterial.

Övrig astmabehandling Antileukotriener

Se bakgrundsmaterial.

montelukast	<i>Montelukast</i>
--------------------	--------------------

Steroider

Vid tillfällig försämring där ökning av
inhalationssteroid ej hjälper.
Betapred vid akut astmaanfall.

betametason	<i>Betametason/Betapred</i>
prednisolon	<i>Prednisolon</i>

Allergi

loratadin	<i>Loratadin</i>
cetirizin	<i>Cetirizin</i>
desloratadin	<i>Aerius</i> oral lösning (1-5 år)

betametason	<i>Betametason/Betapred</i>
prednisolon	<i>Prednisolon</i>

Adrenalinpenna

adrenalin	<i>Emerade</i>
------------------	----------------

Rökavvänjning

Motiverande samtal bör ges samtidigt.
Se bakgrundsmaterial.

- 1 **nikotin** *Receptfria
nikotinersättningsmedel*
- 2 **vareniklin** *Champix*

KOL

Rökstopp/rökavvänjning ska alltid ingå
vid behandling av KOL hos rökare.
Säkerställ att patienten kan hantera
sin pulverinhalator eller sin spray till
eventuell andningsbehållare.

GOLD A

$FEV_1 > 50\%$, 0-1 exacerbationer/år, få
symptom.

Vid behov

- SAMA** (kortverkande bronkdilaterare)
salbutamol *Buventol Easyhaler
Ventilastine Novolizer
Airomir*
(spray till andningsbehållare)
- ipratropium** *Atrovent*

GOLD B

$FEV_1 > 50\%$, 0-1 exacerbationer/år, mer
symptom

GOLD C

$FEV_1 < 50\%$, ≥ 2 exacerbationer/år, få
symptom

Vid övervägande exacerbationer

- LAMA** (långverkande antikolinergikum)
tiotropium *Spiriva Handihaler
Spiriva Respimat*
- glykopyrron** *Seebri Breezhaler*

Vid övervägande dyspné

LABA (långverkande β_2 -stimulerare)

- olodaterol** *Striverdi Respimat*
- indakaterol** *Onbrez Breezhaler*

Vid otillräcklig effekt

LAMA + LABA var för sig eller i fast
kombination.

LAMA + LABA (kombinationspreparat)

- olodaterol + tiotropiumbromid**
Spiolto Respimat
- indakaterol + glykopyrron**
Ultibro Breezhaler

GOLD D

$FEV_1 < 50\%$, ≥ 2 exacerbationer/år, mer
symptom.

1:a hand **LAMA + LABA**

2:a hand **LAMA + LABA + ICS** (inhalationssteroid) eller **LAMA + ICS**

Exacerbationsbehandling, se bakgrundsmaterial.

Hudsjukdomar

Behandlingsinstruktioner samt **smörjscheman** för flertalet hudsjukdomar finns på intranätet under Hud PM och vårdprogram.

Eksem

Mjukgörande betraktas som egen-vårdsmedel, kan köpas receptfritt. Receptförskrivning endast vid svårare eksem, psoriasis eller annan komplicerad hudsjukdom med större utbredning på kroppen.

Basbehandling mjukgörande kräm

Fetthalt anges i %.

Barn

- 1 **glycerin** *Lipikar Baum Ap +** (33 %)
*Minicare** (60 %)
- 1 **glycerin, lanolin** *Decubal clinic** (38%)
- 2 **petrolatum** *Locobase (ej LPL)** (70 %)
- 3 **glycerin** *Miniderm* (24 %)

Vuxna

- 1 **karbamid** *Canoderm* (22 %)
- 2 **propylenglykol** *Oviderm* (20%)
Propyderm (24 %)
Propyless (9 %) lotion

Handeksem

glycerin *Locobase Repair**

Lätt eksem, ansiktseksem

Barn

hydrokortison
Hydrokortison salva (gr I)

Äldre barn, tonåringar

hydrokortison *Mildison Lipid* (gr I)

Vuxna

hydrokortison *Mildison Lipid* (gr I)
klobetason *Emovat kräm* (gr II)

Torrt, grovt eksem

Barn

klobetason *Emovat salva* (gr II)

Vuxna

mometason
Mometason salva, kräm (gr III)
Ovixan kräm (gr III)
Elocon kräm (gr III)

betametason

Betnovat salva, kräm (gr III)

Övrigt aktivt eksem, vätskande, sårigt, ej infekterat

Barn

klobetason *Emovat kräm* (gr II)

Vuxna

mometason *Ovixan kräm* (gr III)
Mometason kräm (gr III)
betametason *Betnovat kräm* (gr III)

Ögonlockseksem

hydrokortison
Ficortril ögonsalva (gr I)

Infekterat eksem

betametason + kliokinol
Betnovat med chiniform (gr III)

Vid leveransproblem: betametason-neomycin i Essex kräm.

Ev. kaliumpermanganatbaddning 0,1 %
Se bakgrundsmaterial.

* *Handelsvara, kan ej skrivas på recept.*

Seborroiskt eksem

(Lämna skriftlig patientinformation)

ketokonazol *Ketokonazol* schampo

mometason *Ovixan* lösning (gr III)

Elocon lösning (gr III)

betametason

Betnovat lösning (gr III)

Ansikte/öron/hudveck

mikonazol + hydrokortison

Cortimyk (gr I)

Psoriasis

Kroppen/hårbotten

1 **mometason** *Ovixan* (gr III)

Mometason (gr III)

1 **betametason** *Betnovat* (gr III)

2 **betametason + kalcipotriol**

Daivobet salva, gel (gr III)

Enstilar skum (gr III)

Hudveck/ansikte

klobetason *Emovat* (gr II)

ekonazol + triamcinolon

Pevisone (gr II)

Akne

1 **adapalen** *Differin*

1 **bensoylperoxid** *Basiron*

2 **adapalen + bensoylperoxid**

Epiduo

3 **klindamycin + bensoylperoxid**

(högst 12 veckor) *Duac***

3 **klindamycin + tretinon**

(högst 12 veckor) *Acnatac*

4 **lymecyklin**

(högst 12 veckor) + alltid lokal-
behandling i kombination och efteråt

Tetralysal tabl.

Obs! Tvätt- och smörjråd på intranätet
under Hud PM och vårdprogram.

* *Handelsvara, kan ej skrivas på recept.*

** *Receptbelagt, men saknar förmån.*

Rosacea

1 **azelainsyra** *Finacea*

1 **metronidazol** *Rosazol/Rozex*

2 **ivermectin** *Soolantra*

3 **lymecyklin** *Tetralysal* tabl.

3 **doxycyklin** (lågdos) *Oracea*

Viktigt: solskydd SPF 50 används alltid
vid rosacea.

Kutana svampinfektioner

Jästsvamp

klotrimazol *Canesten*

Dermatofyter

Hud

terbinafin *Terbinafin* kräm (Lamisil)

Nagel

(endast odlingsverifierad)

terbinafin *Terbinafin* tabl. (Lamisil)

Huvudlöss

1 **dimetikon** *Hedrin**

2 **disulfiram + bensylbensoat**

Tenutex

Skabbinfektion

disulfiram + bensylbensoat *Tenutex*

(Obs! 2 behandlingar med 5-7 dagars
mellanrum)

Aktinisk keratos

1 **fluorouracil + salicylsyra** *Actikerall*

1 **ingenoli mebutas** *Picato*

2 **imiquimod** *Zyclara*

Se instruktioner på intranätet under Hud
PM och vårdprogram.

Impetigo

Se Antibiotikaval.

Aktiv sårläggning

Behandlingsinstruktioner och bakgrundsmaterial för sårläggning finns på Sårcentrum/ Samverkansdokument och utbildningsmaterial.

Kompressionsförband

Beräkna ankeltrycksindex (ABPI) på alla patienter med svårårläta sår på ben/fot (kvoten ankeltryck/armtryck).

Flerlagerbandage

Comprifore (18-25 cm) ABPI > 0,8

Profore (25-30 cm) ABPI > 0,8

Comprifore Lite LF ABPI 0,6-0,8

Enkelbandage ovan polster

Coban mellanelastisk/koheisiv binda

Infekterade, vätskande sår

Antimikrobiell behandling

Prontosan

Iodosorb

Activon

Aquacel Ag + Extra (läkarord.
silverbehandling 2-4 veckor)

Övrig behandling

Ättiksyrelösning (15 minuter, mot
pseudomonas)

Måttligt/rikligt vätskande sår

Kaliumpermanganat (15 minuter)

Iodosorb

Aquacel Extra

Aquacel Foam Adhesive

Biatain utan häfta

Biatain Sacrum

Askina Foam Heel

Tegaderm Foam

Tegaderm Superabsorber

Mepilex (olika produktformer,
se bakgrundsmaterial).

Kaltostat (blodstillande)

Gul fibrinbeläggning

Debridering/revision av sårbädd

Purilongel

DuoDERM (olika produktformer,
se bakgrundsmaterial).

Iodosorb

PolyMem (olika produktformer,
se bakgrundsmaterial).

Torr svart nekros

Torr förband

Fuktig svart nekros

Debridering/revision av sårbädd

Purilongel

DuoDERM

Iodosorb

PolyMem

Rena granulerade sår

DuoDERM

Mepilex (olika produktformer, se bakgrundsmaterial).

Aquacel Extra

Speciella sårförband

Promogran (avstannad sårsläkning)

Sorbact (svampinfektioner i hudveck)

Vliwaktiv (luktabsorberande)

TenderWet Plus (uppremsande)

Hydrocontrol (uppremsande)

PICO (negativt tryck)

Hud runt såret

Cavilon No sting (hudskyddande)

karbamid *Canoderm* (mjukgörande)

metetason *Ovixan*

kräm (mot eksem)

betametason *Betnovat*

kräm, salva (mot eksem)

betametason + kliokinol

Betnovat med chinofarm

(mot infekterat eksem)

zinkoxid *Zinksalva*

(hudskyddande och mot hypostatiskt eksem)

Zipzoc salvstrumpa

(hudskyddande och mot hypostatiskt eksem)

Urologi

Erektill dysfunktion

sildenafil

Sildenafil

Symtomgivande benign prostatahyperplasi

alfuzosin

Alfuzosin

finasterid

Finasterid

Överaktiv blåsa

Se bakgrundsmaterial.

Nokturi

Se bakgrundsmaterial.

Mage – Tarm

Mun- och tandsjukdomar

Svampinfektioner

1 **nystatin** *Nystimex* oral lösning

2 **flukonazol** *Fluconazol*

Kariesprevention

natriumfluorid

Dentan lösning 0,2 %

Duraphat tandkräm 5000 ppm

Top Dent Fluor dentalgel (0,42 % F)

Muntorrhet

natriumfluorid + äppelsyra

Xerodent tabl.

Bioténe Oral Balance

(fuktgel, handelsvara)

Lokalanestetika

benzydamin

Andolex

Vid behov av lokalbedövning hos barn:

Lidokainhydroklorid Oral Cleaner APL

5 mg/ml , baddas på munslemhinna

högst 3-4 gånger per dygn, men får

inte nedsväljas

Mage – Tarm

Vid funktionell dyspepsi, IBS eller obehag från övre delen av buken är PPI ej indicerat. Se bakgrundsmaterial för information om att minska den onödiga användningen av PPI.

Dyspepsi

Mg + Al-salter

Novaluzid

Gastroesofageal refluxsjukdom (GERD)

alginsyra

Gaviscon

ranitidin

Ranitidin

omeprazol

Omeprazol

Ranitidin används vid måttliga besvär.

Vid otillräcklig effekt används omeprazol

i lägsta effektiva dos.

OBS! Risk för rebound vid utsättning av PPI, överväg nedtrappning. Favorit för nedtrappning finns i NCS Cross.

Ulcusprofylax vid behandling med acetylsalicylsyra och NSAID

Till riskpatienter se bakgrundsmaterial.

omeprazol

Omeprazol

Magsår

omeprazol

Omeprazol

För helicobacterorsakat magsår se

bakgrundsmaterial.

Illamående

meklozin

Postafen

metoklopramid

Primperan

ondansetron

Ondansetron

Vid graviditet kan Postafen och

Lergigan Comp användas.

Förstoppning

Bulkmedel

sterkuliagummi *Inolaxol*
ispaghula *Vi-Siblin S*

Osmotiskt aktiva medel

laktulos *Laktulos*
makrogol *Forlax*
laktitol *Importal Ex-Lax*

Motorikstimulerande

natriumpikosulfat *Cilaxoral*

Klysmå

natriumdokusat *Klyx*
laurylsulfat *MicroLax*

Förstoppning hos barn

0-6 månader

laktulos *Laktulos*
1 ml/100 ml modersmjölk ersättning.

Från 6 månader

laktulos *Laktulos*
makrogol *Forlax Junior*
(utan förmån) Vid långtidsbehandling se bakrundsmaterial.

IBS

sterkuliagummi *Inolaxol*
ispaghula *Vi-Siblin*
loperamid *Loperamid*

Diarré

loperamid *Loperamid*

Hemorroider

lidocain + hydrokortison
Xyloproct

Divertikulit

Se Antibiotikaval.

Pancreasinsufficiens

pankreasenzym *Creon*

Inflammatorisk tarmsjukdom

Rektal behandling

mesalazin *Asacol*
Pentasa
hydrokortison *Colifoam**

Peroral behandling

mesalazin *Asacol*
Pentasa
Mezavant

* Vid restnotering Colifoam kan Prednisolon APL supp 20 mg användas.

Gynekologi

Gällande nocturi samt överaktiv blåsa, se bakgrundsmaterial Urologi.

Antikonception

Kombinationspreparat

etinylestradiol + levonorgestrel

Prionelle

etinylestradiol + norgestimant

Amorest

Gestagener

noretisteron

Mini-Pe

desogestrel

Gestrina

levonorgestrel

Kyleena

Mirena

etonogestrel

Nexplanon

medroxiprogesteron

Depo-Provera

Akutpreventivmedel

ulipristal

Ella One

levonorgestrel

Norlevo

Menstruationsförskjutning

noretisteron

Primolut-Nor

medroxiprogesteron

Provera

Rikliga

menstruationsblödningar

tranexamsyra

Cyklokapron

levonorgestrel

Mirena

Kombinerade p-piller

Menstruationssmärtor

naproxen

Naproxen

Kombinerade p-piller

PMS

SSRI i adekvat dos eller drospirenoninnehållande p-piller, se bakgrundsmaterial.

Hormonbehandling

i klimakteriet

Sekvenspreparat

medroxiprogesteron + estradiol

Divina Plus

noretisteron + estradiol

Novofem

Fast kombination

östrogen/gestagen

noretisteron + estradiol

Activelle

medroxiprogesteron + estradiol

Indivina

noretisteron + estradiol (lågdos)

Eviana

Östrogen

Om livmodern **inte** finns kvar, ges enbart östrogen utan gestagentillägg.

1 **estradiol**

Femaneft

2 **estradiol**

Estradot

Gestagentillägg

medroxiprogesteron

Provera

levonorgestrel

Mirena

Urogenital atrofi

Receptfria alternativ finns, se bakgrundsmaterial.

Vulvovaginit

Candidainfektion

1 **klotrimazol** *Canesten* vag.kräm/tab. l.

1 **ekonazol** *Pevaryl* vag.kräm/tab. l.

2 **fluconazol** *Fluconazol*

2 **miconazol +hydrokortison**

Cortimyk

Bakteriell vaginos

metronidazol

Zidoval gel

Metronidazol tabl.

dekvalinium

Donaxyl vag.tabl.

Smärta

Fysisk aktivitet vid artros och långvarig smärta är en avgörande faktor för förbättrad prognos, fysisk funktion och ökad livskvalitet, se bakgrundsmaterial.

Konverteringstabell för starka opioider, se bakgrundsmaterial.

Akut smärta

paracetamol *Alvedon*

NSAID

ibuprofen *Brufen*

Ibumetin

naproxen *Naproxen*

Svaga opioider

Se bakgrundsmaterial.

Starka opioider

morfin *Morfin*

Långvarig smärta

paracetamol *Alvedon*

NSAID

naproxen *Naproxen*

Överväg ulcusprofylax till riskpatient.

Se bakgrundsmaterial.

Starka opioider

morfin *Dolcontin*

buprenorfin *Buprenorfin (Norspan)*

OBS! Glöm inte laxantia.

Vid långvarig benign smärta utan känd orsak har opioider tveksam effekt. För individuella överväganden se bakgrundsmaterial.

Neuropatisk och nociplastisk smärta

amitriptylin *Amitriptylin*

gabapentin *Gabapentin 1A Farma**

duloxetin *Duloxetin*

Vid trigeminusneuralgi:

karbamazepin *Tegretol*

Medel vid gikt

Akut behandling

naproxen *Naproxen*

prednisolon *Prednisolon*

Förebyggande behandling

allopurinol *Allopurinol*

Glukokortikoider

För injektion

metylprednisolon *Depo-Medrol*

(små leder och periartikulärt)

triamcinolon *Lederspan*

(mellanstora och stora leder)

För blandning med lokalanestetika, styrkor och dosering, se bakgrundsmaterial.

För systemiskt bruk

betametason *Betametason/Betapred*

prednisolon *Prednisolon*

Cancerrelaterad smärta

Behandlingsbasen i farmakologisk behandling av cancersmärta är opioidpreparat. Ibland kan kombination med läkemedel med andra verkningsmekanismer behövas, se bakgrundsmaterial. Dosering i livets slutskede, se sid 6.

* *Byts ej på apotek.*

Neurologi

Migrän

- 1 **paracetamol** *Alvedon*
- 1 **naproxen** *Naproxen*
- 2 **sumatriptan** *Sumatriptan tabl.*

Migränprevention

- metoprolol** *Metoprolol*

Epilepsi

- 1 **lamotrigin**
*Lamotrigin Ratiopharm/1A Farma**
- 2 **levetiracetam**
*Levetiracetam STADA/Orion**

Kramplösande

- diazepam** *Stesolid rektallösning*

Till barn och ungdomar kan som alternativ följande övervägas:

- midazolam**
Buccolam munhålelösning

Neuropatisk smärta

Se Smärta, sidan 23.

Parkinsonism

- levodopa + benserazid**
*Levodopa/Benserazid
(Madopark)*

- levodopa + karbidopa + entakapon**
*Levodopa/Carbidopa/Entacapone
(Stalevo)*

Dopaminagonist

Se bakgrundsmaterial.

Restless legs

- pramipexol** *Pramipexol tabl.*

Benign tremor

- propranolol** *Propranolol*

Stroke

Sekundärprevention efter cerebral infarkt

- acetylsalicylsyra** *Trombyl
Acetylsalicylsyra*
- klopidogrel** *Clopidogrel*

Lipidsänkande behandling Hypertonibehandling

Sekundärprevention efter cerebral infarkt med flimmer

Se Hjärta – Kärl, sidan 13.

* Byts ej på apotek.

Psykiatri

Fysisk aktivitet kan vara en betydelsefull del i terapin vid ångest, depression, schizofreni och bipolär sjukdom. Se bakgrundsmaterial.

Alkoholberoende

akamprosat	<i>Campral</i>
naltrexon	<i>Naltrexon</i>
disulfiram	<i>Antabus</i>
B-komplex	<i>Beviplex Forte</i>
folsyra	<i>Folacin</i>

Sömn

OBS! Tänk på icke farmakologiska metoder! För alternativ se "Sov bra – utan sömnmedicin" på intranätet.

1 zopiklon	<i>Zopiklon</i>
2 zolpidem	<i>Zolpidem</i>
2 propiomazin	<i>Propavan</i>

Se motivering i bakgrundsmaterial.

Depression

1 sertralin	<i>Sertralin</i>
--------------------	------------------

Välj det SSRI-preparat som är lämpligt; beakta interaktioner, biverkningar och effekt av tidigare antidepressiv behandling.

2 mirtazapin	<i>Mirtazapin</i>
2 venlafaxin	<i>Venlafaxin</i>

(Dos ≥ 150 mg för noradrenerg effekt)

Tillfällig ångest

1 hydroxizin*	<i>Atarax</i>
1 prometazin*	<i>Lergigan</i>
2 oxazepam	<i>Oxascand</i>

Ångestsyndrom

Generaliserad ångest, paniksyndrom, social fobi, tvångssyndrom, posttraumatiskt stressyndrom

sertralin	<i>Sertralin</i>
------------------	------------------

Alzheimers demens

Vid säkerställd Alzheimers demens kan följande preparat övervägas:

Mild - måttlig donepezil	<i>Donepezil</i>
rivastigmin	<i>Rivastigmin</i>

Måttlig - svår memantin

Memantin

OBS! För alternativ och indikation se bakgrundsmaterial.

Behandling av äldre

Sömnstörning

zopiklon	<i>Zopiklon</i>
-----------------	-----------------

Depression

sertralin	<i>Sertralin</i>
------------------	------------------

Tillfällig oro/ångest

oxazepam	<i>Oxascand</i>
-----------------	-----------------

Ej stående behandling.

Oro/ångest med depressiva inslag

sertralin	<i>Sertralin</i>
------------------	------------------

Oro/ångest med psykotiska inslag (och otillräcklig effekt av antidepressiv behandling)

risperidon	<i>Risperidon</i>
-------------------	-------------------

Behandling av barn och ungdomar

Se bakgrundsmaterial.

Behandling av gravida och ammande

Se bakgrundsmaterial.

* **OBS!** Risk för dosberoende QT-påverkan.

Ögon

Konjunktivit

Kornealskador/Svetsblänk

1 **kloramfenikol**

Kloramfenikol salva

Vid restnotering välj droppar + ev. smörjande.

2 **fucidinsyra**

Fucithalmic

3 **azitromycin**

Azyter

Hordeolum, inflammerad vassel, kronisk varig blefarokonjunktivit

hydrokortison + antiinfektiva

Terracortril med Polymyxin B
(max 7–10 dagar)

kloramfenikol

Kloramfenikol salva

Antiallergiska/avsvällande medel

Receptfria

1 **natriumkromoglikat** *Lecrolin* endos

2 **emedastin** *Emadine*

2 **ketotifen** *Zaditen*

Receptbelagt

2 **olopatadin** *Opatanol*

Tårsubstitut

Vid torra ögon utan bakomliggande sjukdom rekommenderas receptfria produkter. Tänk på att torra ögon kan orsakas av läkemedel.

Vid bakomliggande sjukdom kan nedanstående receptförskrivas.

hypromellos *Hyprosan* droppar
(utan konserveringsmedel)

povidon *Oculac* droppar
karbomer *Oftagel* gel
(flaska = med konserveringsmedel)
(engångspipett = utan konserveringsmedel)

Oculentum simplex om behov av smörjande nattetid finns och urglasförband inte används. Keratokonjunktivitissicca och facialis pares är förmånsberättigande diagnoser.

Vid herpes simplex i eller vid ögonen, se bakgrundsmaterial.

Öron

Extern otit

1 **hydrokortison + antiinfektiva**

Terracortril med Polymyxin B

2 **hydrokortisonbutyrat**

Locoid kutan lösning

Plaströrsflytning

hydrokortison + antiinfektiva

Terracortril med Polymyxin B

Support för läkemedel i journalsystem

NCS Cross och Pascal 0455-73 41 50
..... helpdesk.vardsystem@itblekinge.se

Dosleverantör

Apotekstjänst.....010-221 69 70

Öppenvårdsapotek

Apotek Hjärtat ICA Maxi, Lyckeby.....010-499 06 32
Apoteket Pantern, Lyckeby 010-447 66 48
Kronans apotek, Lyckeby0455-37 86 31
Lloydsapotek Amiralen, Lyckeby 0455-37 69 00
Apotek Hjärtat Blekingesjukhuset, Karlskrona 010-499 00 66
Apoteket Wachtmeister, Karlskrona 010-447 70 41
Kronans Apotek, Karlskrona 0455-107 45
Apotek Hjärtat, Rödeby 010-499 06 61
Apoteket Orren, Jämjö.....0455-594 10
Apoteksgruppen i Ronneby..... 0457-105 70
Apoteket Snäckan, Ronneby 010-447 64 24
Apotek Hjärtat ICA Maxi, Ronneby 010-499 07 49
Kronans Apotek, Ronneby 0457-32 93 80
Kronans Apotek, Kallinge.....0457-210 80
Apotek Hjärtat ICA Maxi, Karlshamn 010-499 04 52
Apoteket Ugglan, Karlshamn 0454-73 29 55
Apoteksgruppen i Karlshamn.....0454- 22 66 43
Kronans Apotek, Karlshamn0454-38 81 90
Apoteket Storgatan, Olofström 010-447 67 04
Apotek Hjärtat, Olofström010-499 12 91
Apoteket Mjällby, Sölvesborg 010-447 72 03
Apotek Hjärtat, Sölvesborg 010-499 05 31

Glöm inte att uppdatera
läkemedelslistan!